

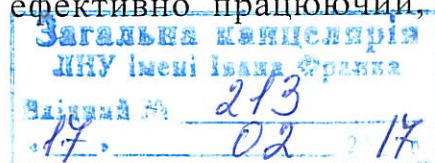
**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

доктора економічних наук, завідувача кафедри міжнародної економіки та економічної дипломатії Грущинської Наталії Миколаївни на дисертаційну роботу Огінок Соломії Василівни «Франчайзинг як інструмент формування єдиного ринку ЄС», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини

I. Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Сучасні тенденції функціонування світової економіки проявляються в умовах прискорення темпів економічного розвитку і поглиблення процесів економічної інтеграції. Це пов'язано з істотними змінами в розвитку міжнародної торгівлі, її темпах і структурі, що має суттєвий вплив на сферу міжнародних економічних відносин. Зміцненню економічних зв'язків між країнами на цьому етапі розвитку світогосподарських зв'язків сприяє франчайзинг, який сьогодні проник практично в усі сфери економічної діяльності та є одним із дієвих і демократичних способів виходу за межі національних ринків. Франчайзинг створює сприятливі умови для розширення мереж збуту товарів як на національних, так і на іноземних ринках, а також уможливорює збільшення кількості представництв за короткий проміжок часу та з невеликими витратами.

Франчайзинг як самостійний вид комерційного технологічного обміну, спосіб пільгового підприємництва, перспективна форма ведення великого бізнесу, та одна з найбільш розповсюджених передових форм малого та середнього бізнесу, дозволяє компаніям ефективно розширюватися, не здійснюючи великих витрат на створення і підтримку масивного адміністративного комплексу, і не зазнаючи труднощів в управлінні широкою мережею корпоративних підприємств; допомагає компаніям перетворити свою існуючу мережу на ефективно працюючий,

сильний бізнес, в якому зайнятий кваліфікований персонал.

II. Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, їх новизна, рівень обґрунтованості.

Наукова обґрунтованість отриманих дисертантом висновків та рекомендацій зумовлена опрацюванням достатньої кількості літературних джерел (304 найменування), використанням різнопланових теоретико-методичних розробок, а також широкого масиву офіційної статистичної звітності, що включає макроекономічні та інституційні показники.

Послідовність, проведеного автором, дослідження відображена у структурі роботи (складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків), що забезпечило комплексний підхід до аналізу обраної проблематики.

Сформульована мета та поставлені завдання повністю реалізовані і обґрунтовані у процесі дослідження, результати якого відображені у роботі, а також в узагальненому вигляді сформульовані у висновках до кожного з розділів та у загальних висновках дисертації, що виносяться на захист.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та автореферату, основними науковими працями дисертанта дозволяє визначити найбільш значущі положення, прикладні висновки і рекомендації автора, які характеризуються науковою новизною, відображають його науковий внесок у розв'язання важливої проблеми – вивчення місця франчайзингової стратегії провадження бізнесу у системі європейської економічної інтеграції.

Найвагомішими науковими результатами, що були отримані особисто дисертантом, можна вважати наступні:

1) Систематизація теоретичних підходів представників української та зарубіжної економічної науки до причин виникнення міжнародної економічної інтеграції та проаналізовані етапи її розвитку (ст.39).

2) Представлено світовий досвід структурних змін в економіках країн за рахунок впровадження франчайзингу (розділ 2.2).

3) Визначено вплив франчайзингу на економічне зростання шляхом застосування економетричного аналізу панельних даних з фіксованими ефектами (ст. 99-108).

4) Представлено характерні ознаки розвитку європейської економічної інтеграції на стадіях конфедерації та федерації (ст. 38-39).

5) Окреслено проблеми і загрози розвитку франчайзингу в Україні та його вплив на економіку в цілому (ст. 118-120).

6) В дисертації набули розвитку наукові погляди на дослідження ефективності франчайзингової стратегії провадження бізнесу (зокрема, проаналізовано досвід Польщі, як країни – члена ЄС та сусіда України) (ст. 57-58).

III. Теоретична цінність отриманих результатів роботи.

Наукові положення і висновки, отримані за результатами дослідження, які стосуються теоретичного обґрунтування нового підходу до вивчення економічної ролі франчайзингової стратегії провадження бізнесу для країн – членів ЄС та України утворюють теоретичну цінність роботи для подальших досліджень у сфері міжнародної економіки.

Дисертаційна робота виконана відповідно до науково-дослідної тематики кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка, а саме “Екологічні чинники економічного зростання в країнах Центрально-Східної Європи” (номер державної реєстрації 0114U004246, січень 2014 р. – грудень 2016 р., науковий керівник – д-р екон. наук, проф. І. М. Грабинський) та “Стратегії міжнародної конкурентоспроможності та конвергенції соціально-економічного розвитку ЄС” (номер державної реєстрації 0115U003956, січень 2015 р. – грудень 2017 р., науковий керівник – д-р геогр. наук, проф. С. М. Писаренко), а також у межах стажування автора в Школі міжнародних відносин в Університеті Джорджа Вашингтона у м. Вашингтон, США (лютий-червень 2014 р.)

Належний науковий рівень основних положень дисертації забезпечується використанням праць провідних українських і зарубіжних вчених, при цьому слід наголосити що велика кількість наукової бази дисертаційної роботи становлять саме зарубіжні видання. У дослідженні використано широкий спектр статистичних та аналітичних матеріалів Світового Банку, Світової Організації Торгівлі, Міжнародного валютного фонду, стратегічного дослідницького інституту США Heritage Foundation, Організації економічного співробітництва та розвитку, Євростату, Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Обґрунтованість і достовірність результатів дисертації підтверджується їх успішною апробацією на 12 міжнародних та вітчизняних конференціях та публікаціями у 8 наукових фахових виданнях та у 2 іноземних наукових журналах .

IV. Практична значущість висновків та рекомендацій дослідження.

Прикладне значення дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень, аналітичних висновків та розробці рекомендацій щодо застосування франчайзингової стратегії провадження бізнесу для формування єдиного ринку ЄС. Практичне значення авторських підходів підтверджується їх апробацією на 12-ти міжнародних наукових конференціях та щорічних звітних конференціях Львівського національного університету імені Івана Франка.

Результати дисертаційного дослідження підвищують наукову обґрунтованість рішень, які ухвалюються у процесі розробки і реалізації франчайзингової стратегії ведення бізнесу та можуть бути використані при підготовці аналітичних матеріалів і практичних рекомендацій державними структурами, що відповідають за економічний та соціальний розвиток як окремих областей, так і країни в цілому. Одержані дисертаційні результати впроваджені Департаментом економічної політики Львівської обласної державної адміністрації при підготовці програмних документів

економічного та соціального розвитку Львівської області; а також при організації навчального процесу та розробці методичних матеріалів, наукових програм у Львівському національному університеті імені Івана Франка впродовж 2012-2013, 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016 навчальних років для викладання дисциплін «Франчайзинг», «Комерційна дипломатія», «Міжнародні економічні відносини».

V. Повнота викладу результатів дослідження у наукових фахових виданнях.

Основні положення та найважливіші результати дисертаційного дослідження Огінок С. В. достатньою мірою висвітлені у наукових працях, загальним обсягом 5,1 авт. арк., у тому числі у 2 іноземних наукових журналах, що включені до наукометричних баз, 8 статтях в українських фахових наукових виданнях та 12 тезах доповідей на наукових конференціях.

VI. Мова, стиль та оформлення дисертації й автореферату.

Дисертація та автореферат виконані грамотно, з дотриманням стилістичних та граматичних вимог. Вони є доступними для сприйняття, логічно добре структурованими. Супровід основних положень, гіпотез, висновків і рекомендацій забезпечують таблиці та рисунки, які сприяють обґрунтованості та кращому розумінню пропозицій автора. Дисертаційна робота містить змістовні додатки, які доповнюють та розширюють положення дисертації. Дисертаційна робота характеризується науковим стилем викладення. Оформлення дисертаційної роботи та автореферату відповідають вимогам державних стандартів Міністерства освіти і науки України.

VII. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту та оформлення дисертаційної роботи і автореферату.

Незважаючи на вищенаведену позитивну оцінку дисертації, робота не позбавлена положень, які можуть слугувати підставою для дискусії, та окремих недоліків.

По-перше, запропоноване автором припущення щодо прямої взаємозалежності рівня державного регулювання у сфері захисту прав власності, в тому числі прав інтелектуальної власності та частки присутності франчайзингового бізнесу в економіці заслуговує на увагу та представлено автором на с.92-98. Разом з цим, доцільно розглянути і зворотній причинний зв'язок, коли франчайзинговий бізнес змушує державні органи формувати ту чи іншу систему державного регулювання. До цього спонукає не достатня розвинутість франчайзингу в країнах, що розвиваються, де, можна допустити, що монополізуючи бізнес-структури здійснюють вплив на процес державного регулювання.

Крім того, слід зазначити, що франчайзингова діяльність регулюється договором, і виконання цього договору є обов'язковим у відповідності до законовчо прийнятих норм в країні. Але, наприклад, особливістю франчайзингу в Україні є те, що згідно з ч. 2 ст. 1118 ЦКУ договір комерційної концесії підлягає обов'язковій державній реєстрації, порядок якої на сьогодні не затверджений, що також можна віднести до питання необхідності врегулювання на державному рівні з метою забезпечення розвитку франчайзингового бізнесу.

По-друге, автором окреслено проблеми і загрози розвитку франчайзингу в Україні та його вплив на економіку в цілому (ст. 118-120), проте питання було б розкрито глибше, при дослідженні зміни макроекономічних показників в Україні за рахунок розвитку франчайзингу, структури франчайзингу за галузями.

По – третє, автором запропоновано систематизацію країн – членів ЄС відповідно до ступеня державного регулювання франчайзингової діяльності (ст. 74-79), проте не зрозуміло за якими критеріями проведена класифікація.

По – четверте, автором викладено основні тенденції сучасних зв'язків між євроінтеграційними процесами в Україні та розвитком франчайзингової діяльності (ст. 131-134) та підкреслено, що головною перешкодою є необізнаність українських підприємців з основними

принципами провадження бізнесу на умовах франчайзингу, недосконалість нормативно-правової бази, відсутність досвіду господарювання, нестабільність і непередбачуваність розвитку української економіки, відсутність у більшості підприємців необхідного стартового капіталу і належного досвіду використання франчайзингової форми співпраці, високий ступінь недовіри до франчайзингової форми організації підприємницької діяльності, тобто внутрішні проблеми. У зв'язку з цим, виникає питання щодо взаємозв'язку нагальності інтеграції України до ЄС та розвитку франчайзингу, тому як згідно тверджень автора, можна допустити, що розвиток міжнародного франчайзингу між Україною та Європейським Союзом можливий і без вступу до інтеграційного об'єднання.

Разом з цим, вказані недоліки і дискусійні положення не носять принципового характеру і не зменшують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження, його теоретичної, практичної значимості та, загалом, дисертаційної роботи Огінок С. В.

VIII. Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника».

Вказані вище дискусійні положення та деякі похибки не заперечують загальної теоретичної і прикладної значущості роботи. Опонована дисертація за змістом відповідає темі, меті і окресленим завданням, відповідає пп. 9, 11, і 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року. Робота відповідає паспорту спеціальності 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. Дисертація є самостійною фаховою науковою працею у якій досліджено і аргументовано важливу

наукову проблематику досягнення країною економічного розвитку внаслідок формування успішної експортоорієнтованої стратегії.

Автореферат відповідає змісту дисертації, відображає суть основних наукових здобутків і результатів дисертаційної роботи та оформлений відповідно до вимог, затверджених для дисертаційних авторефератів.

VIII. Загальний висновок. Актуальність обраної теми, наукова новизна, теоретичне і практичне значення дисертаційної роботи Огінок Соломії Василівни на тему: «Франчайзинг як інструмент формування єдиного ринку ЄС» дають підстави зробити висновок про те, що опонована дисертація є самостійним, завершеним науковим дослідженням, містить елементи наукової новизни і відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, а її автор – Огінок Соломія Василівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент –
доктор економічних наук,
завідувач кафедри міжнародної
економіки та економічної дипломатії
Дипломатичної академії України при
Міністерстві закордонних справ України

ГРУЩИНСЬКА Н. М.

Підпис проф. Н. М. Грущинської засвідчую:

Ректор Дипломатичної академії України
при МЗС України

ЦВАТИЙ В. Г.

